

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**«ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОЇ
СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ»**

053 «Психологія»

Київ - 2020

Розробник: Жадан Ірина Василівна, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник завідувач лабораторії психології політичної поведінки молоді

Рецензент: Дроздов О.Ю., доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної, вікової та соціальної психології імені М.А. Скока Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Робочу програму схвалено на засіданні вченої ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
Протокол від «26» травня 2016 року № 07/16

Робочу програму оновлено та схвалено на засіданні вченої ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
Протокол від «16» січня 2020 року № 01/20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета навчальної дисципліни – узагальнення і концептуалізація уявлень про сутність, механізми та чинники політичної соціалізації; набуття компетенцій проблематизації, аналізу умов і визначення шляхів оптимізації соціалізувальних впливів у конкретних ситуаціях.

Організацію навчання побудовано таким чином, що основними методами, використовуваними під час занять, є діалогічний та дослідницький, завдяки чому стимулюється інтерес до навчання, створюється ситуація пізнавальної новизни.

Завдання для самостійної роботи та практичні завдання курсу, сформовані на матеріалі досліджень аспірантів, мотивуватимуть їх до набуття вмінь всебічно аналізувати дослідницьку проблему та обґрунтовувати вибір методології власного дослідження; застосувати здобуті знання для інтерпретації результатів власного дослідження.

Завдання навчального курсу:

1. Стимулювати інтерес до соціально-психологічних проблем політичної соціалізації молоді у суспільстві, що трансформується.
2. Ознайомити аспірантів із сучасними дослідженнями проблем політичної соціалізації.
3. Ознайомити здобувачів з методичними засадами дослідження, показниками та індикаторами політичної соціалізованості молоді.
4. Сприяти розвитку компетенцій аналізу особливостей перебігу процесу політичної соціалізації та виявлення ресурсів його оптимізації.
5. Актуалізувати рефлексію щодо власної політичної картини світу і рівня громадянської суб'єктності.
6. Сприяти набуттю досвіду інтерпретації пропозицій дискурсу суб'єктів політичної соціалізації.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- соціально-психологічні особливості процесу політичної соціалізації, її механізми та функції;
- відмінності в уявленнях про зміст, цілі та результат політичної соціалізації у традиційному, модерному та постмодерному суспільствах;
- основні проблеми політичної соціалізації у суспільстві, що трансформується;
- сучасні методи дослідження політичної соціалізації.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен уміти:

- обирати інструментарій для дослідження окремих аспектів політичної соціалізації;
- здійснювати аналіз соціалізувального потенціалу та визначати шляхи його актуалізації;
- коректно інтерпретувати результати емпіричних політико-психологічних досліджень;
- використовувати отримані знання для професійного і особистісного саморозвитку;
- аналізувати мотиви політичної активності та наслідки власного політичного вибору.

В процесі освоєння дисципліни у аспіранта розвиваються такі **компетенції**:

- Здатність проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових та складних ідей та соціально-психологічних явищ;
- Здатність слідувати етичним і правовим нормам у професійній діяльності;
- Здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних);
- Здатність адаптувати і узагальнювати результати сучасних психологічних досліджень для вирішення наукових і практичних проблем;
- Здатність здійснювати професійну та особистісну самоосвіту, проектування подальшого освітнього маршруту і професійної кар'єри, участь в дослідно-експериментальній роботі;
- Здатність використовувати особливості соціально психологічних явищ в управлінні;
- Здатність враховувати особливості загально-соціальних процесів при організації роботи та керуванні;
- Здатність виявляти психологічні закономірності поведінки та діяльності особистості у соціальному середовищі;
- Здатність досліджувати соціальні особливості і якості особистості як суб'єкта соціальних стосунків і відносин;
- Здатність виявляти умови та механізми виникнення відхилень у процесі розвитку особистості;
- Здатність визначати психологічні закономірності формування спільнот та соціально-психологічні механізми регуляції їх життєдіяльності;
- Здатність здійснювати критичний аналіз, оцінку та прогноз масових соціально-психологічних процесів, явищ та стихійних впливів.

Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Навчальна дисципліна «Психологія політичної соціалізації особистості» є дисципліною вибору навчальної установи і тісно пов'язана з тематикою її досліджень (політичною та соціальною психологією, філософією науки тощо).

Вивчення дисципліни «Психологія політичної соціалізації особистості» передбачено навчальним планом у другому семестрі.

Загальний обсяг курсу – 60 годин, з яких 10 годин лекцій, 10 годин практичних занять, на самостійну роботу відводиться 40 годин. Завершується вивчення курсу екзаменом.

Система контролю та оцінки. Протягом вивчення дисципліни оцінюються участь у дискусіях та робота аспірантів на практичних заняттях, а також результати самостійної роботи. Завершується вивчення курсу екзаменом.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	Цикл наукової підготовки	
	Напрямок підготовки 053 « Психологія»		
Модулів – 2	Спеціальність	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 60		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,1 самостійної роботи – 2,3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії з психології	Лекції	
		10 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	6 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		40 год.	48 год.
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	лекцій	практичні заняття	семінарських	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
2 й семестр									
Змістовий модуль I. Соціально-психологічні особливості політичної соціалізації особистості									
1.	Соціально-психологічні механізми та чинники політичної соціалізації	14	4	2	2		10		
2.	Завдання та функції політичної соціалізації в суспільстві, що трансформується	14	4	2	2		10		
Модульна контрольна робота									
<i>Разом за I модуль</i>		28	8	4	4		20		
Змістовий модуль II. Проблеми та ресурси політичної соціалізації особистості у суспільстві, що трансформується									
1.	Проблеми та ресурси політичної соціалізації	23	8	4	4		15		
2.	Методи дослідження політичної соціалізації	9	4	2	2		5		
<i>Разом за II модуль</i>		32	12	6	6		20		
<i>Разом за семестр</i>		60	20	10	10		40		
<i>Всього за навчальним планом</i>		60	20	10	10		40		

III. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Поняття та чинники політичної соціалізації особистості. Методологічні засади дослідження політичної соціалізації (2 год.)

Політична соціалізація: сутність, етапи, агенти та чинники. Теорії політичної соціалізації. Моделі політичної соціалізації. Політична соціалізація у різних парадигмах.

Практичне заняття (2 год.)

1. Визначення особливостей політичної соціалізації у родині та шкільному середовищі.

2. Порівняльний аналіз моделей політичної соціалізації.

Самостійна робота (10 год.)

1. Відмінності в уявленнях про політичну соціалізацію прихильників політичного біхевіоризму, структурного функціоналізму, символічного інтеракціонізму, психоаналізу, соціального мислення, соціального навчання, дискурс аналізу.

2. Політична соціалізація у різних парадигмах (сутність, завдання, механізми, предмет дослідження).

3. Визначити особливості соціалізувальних впливів, які могли зумовити виникнення досліджуваної аспірантом проблеми.

Література

1. Кобрисенко Д. О. Психолого-політичні особливості прихильників різних політичних ідеологій / Д. О. Кобрисенко // Проблеми загальної та педагогічної психології: Зб. наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка. – Т. XIV, ч. 1. – К., 2012. – С. 134–143.
2. Скар О.М. Політичні компетенції молоді: зміст та складові // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – К.: Гнозис, 2008. – Додаток 3, том II (9). – С. 47-554.
3. Coleman, J. S. Foundations of social theory / James S. Coleman. – Cambridge, AM : Harvard University Press, 1990. – 1024 p.
4. Poznyak S. I. Socializing discourse as a factor of constructing semantics of social interaction / S. I. Poznyak // Проблеми політичної психології : зб. наук. праць / Асоц. політ. психологів України, Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – К. : Міленіум, 2016. – Вип. 3 (17). – С. 12-22.

Тема 2. Цілі та функції політичної соціалізації (2 год.)

Цілі та функції політичної соціалізації. Політична культура. Політична ідентифікація та політична ідентичність. Політична активність. Політична картина світу. Ціннісна складова політичної картини світу молоді.

Практичне заняття (2 год.)

1. Соціальні очікування щодо політичної поведінки молоді і реальність.
2. Політичні цінності у соціалізувальному дискурсі.

Самостійна робота (10 год.)

1. Обґрунтувати взаємозумовленість політичної соціалізації і політичної культури.
2. Особливості політичного дискурсу сучасної України: основні теми та пропозиції, спрямованість, відповідність декларованим цілям розвитку держави.
3. Визначити ресурси політичної соціалізації, які можуть бути залучені при вирішенні проблеми, досліджуваної аспірантом.

Література

1. Васютинський В. О. Ціннісний зміст індивідуалізму і колективізму в уявленнях пересічних громадян / В. О. Васютинський // Проблеми політичної психології : зб. наук. праць / Асоц. політ. психологів України, Ін-т соц. та політ. психології НАПНУ. – К. : Міленіум, 2015. – Вип. 2(16). – С. 136–145.
2. Жадан І.В. Ціннісна складова політичної ідентифікації молоді// Психологічні перспективи. Спеціальний випуск «Психологічний вимір українського соціокультурного простору» –К., 2011– С.93-99.
3. Позняк С. І. Соціальні норми, довіра і громадянська взаємодія / С. І. Позняк // Психологія і суспільство. – № 4. – 2013. – С. 60–64.
4. Політична картина світу студентської молоді: психологічні проблеми формування : монографія / В. Д. Бондаренко, І. В. Жадан, С. І. Позняк та ін. ; за ред. В. Д. Бондаренка, І. В. Жадан ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К. : Міленіум, 2017. – 264 с. – 16,5 ум.д.а.
5. Тодорюк О.В. Явище політизації масової свідомості як об'єкт психологічного дослідження/ О.В.Тодорюк //Наукові студії із соціальної та політичної психології: зб.статей/ Вип. 40 (43) С. 128-138.

Тема 3. Проблеми політичної соціалізації у суспільстві, що трансформується (2 год.)

Умови та механізми політичної соціалізації у суспільстві, що трансформується. Політична соціалізація як процес розвитку громадянської суб'єктності. Уявлення про сутність громадянськості, критерії оцінювання та спрямованість соціалізувальних впливів у різних теоріях громадянства. Проблеми становлення політичної та громадянської ідентичності особистості у перехідному суспільстві.

Практичне заняття (2 год.)

1. Проаналізувати умови політичної соціалізації української молоді та визначити ступінь їх відповідності очікуванням спільноти.

2. Визначити практики самоідентифікації, поширені у молодіжному дискурсі і проаналізувати їх вплив на становлення політичної ідентичності молоді.

Самостійна робота (8 год.)

1. Виокремити умови політичної соціалізації та психологічні механізми, які можуть сприяти вирішенню досліджуваної проблеми.

2. Визначити психологічні особливості політичної та громадянської ідентичності.

Література

1. Гуменюк О. С. Громадянська відповідальність молоді як чинник політичної участі / О. С. Гуменюк // Політична участь молоді сучасної України: психологічні чинники активізації : монографія / за наук. Ред. Л. О. Кияшко. – К. : Міленіум, 2014. – 216 с.

2. Сидоркіна М.Ю. Інформаційний вплив як чинник політичної самоідентифікації молоді / М.Ю. Сидоркіна // Наукові студії із соц. та політ. психології: Зб. статей / НАПН України, Ін-т соціальної та політичної психології; [редкол.: С.Д. Максименко, М.М.Слюсаревський та ін.] – К.: Міленіум, 2014. – Вип. 33(36). – С.288–295.

3. Стриганкова Е.Ю. Коммуникация и социализация в формирующемся информационном обществе: социально-философская рефлексия процессов взаимодействия / Е. Ю. Стриганкова // Вестник Поволжской академии государственной службы. - 2014. - № 3. - С. 116-123.

4. Dijk Teun A Van. Discours as Social Interaction.– London, 1997.– 336p.

Тема 4. Соціально-психологічні ресурси політичної соціалізації

Особливості та шляхи формування політичних уявлень. Дискурсивна взаємодія як чинник структурування політичної картини світу. Громадянська компетентність як ресурс розвитку особистості і спільноти. Розвивальний потенціал комунікативних практик національної та громадянської самоідентифікації молоді.

Практичне заняття (2 год.)

1. Проаналізувати особливості впливу соціальних уявлень на становлення політичної активності молоді.

2. Охарактеризувати потенціал комунікативної взаємодії як чинника громадянської та національної самоідентифікації.

Самостійна робота (7 год.)

1. Окреслити проблеми сучасного етапу становлення політичної свідомості української молоді.

2. Визначити соціально-психологічні ресурси соціалізувальних впливів, які можуть бути залучені для вирішення проблеми, досліджуваної аспірантом.

Література

1. Васютинський В. О. Громадянська свідомість та самосвідомість молоді у контексті соціально-політичного розвитку суспільства / В. О. Васютинський, // Психологічні закономірності розвитку громадянської свідомості та самосвідомості особистості : у 2-х т. / М. Й. Боришевський, М. І. Алексєєва, В. В. Антоненко та ін. – К., 2001. – Т. 2. – С. 165–183.
2. Даль Р.А. Проблемы гражданской компетентности / Роберт А. Даль // URL: <http://www.politnauka.org/library/teoria/dahl.php>
3. Жадан І.В. Соціально-психологічна модель громадянської компетентності / І.В.Жадан // Проблеми політичної психології : збірник наукових праць / Асоціація політичних психологів України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України ; [редакційна колегія: Л. А. Найдюнова, Л. Г. Чорна, І. Г. Батраченко та ін.]. – Київ :, 2019. – Вип. 43(46). С. 20-26.
4. Соціальне наочання: механізми розвитку політичних ставлень молоді: [наук.-метод. посіб.] / [І.В.Жадан, І.А.Дідук, С.І.Позняк та ін.]; за наук.ред. І.В.Жадан; НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології.– Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 352с.
5. Позняк С. І. Ресурси громадянськості: соціально-психологічна складова : метод. рек. / С. І. Позняк ; Нац. акад. пед. наук, Ін-т соц. та політ. психології. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 136 с.
6. Munkler, H. (1997) Der kompetente Bürger/Ansgar Klein, Rainer Schmalz-Bruns (Hrsg.) Politische Beteiligung und Bürgerengagement in Deutschland Möglichkeiten und Grenzen. Bonn, Bundeszentrale für politische Bildung. S. 153-172.

Тема 5. Методи дослідження процесу політичної соціалізації (2 год.)

Методи психосемантики у політико-психологічних дослідженнях. Проективні методики у дослідженні політичних ставлень. Якісні методи дослідження політичної свідомості.

Практичне заняття (2 год.)

1. Запропонувати алгоритм аналізу і опрацювати результати дослідження політичних настанов, здійсненого із застосуванням методики незакінчених речень.

Самостійна робота (5 год.)

1. Охарактеризувати перспективи застосування кількісних та якісних методів для визначення соціалізувальних впливів, які зумовили виникнення досліджуваної аспірантом проблеми.

Література

1. Жадан І.В. Методика дослідження політичної толерантності: показники, критерії, інструментарій // Практична психологія і соціальна робота—№6—Київ, 2004.С.33-35.

2. Соснюк О. П. , Остапенко І.В. Психосемантичні особливості національної та громадянської ідентичності студентської молоді / О.П.Соснюк, І.В.Остапенко // Український психологічний журнал. – 2017. – № 2 (4). – С.164 –176.

3. Остапенко І.В. Особливості використання проективної техніки "колаж" для дослідження уявлень студентської молоді про владні режими / І.В. Остапенко // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: Збірник наукових праць. № 2 (23). – К.: Логос, 2014. – С. 187- 192.

4. Скнар О. М. Потенціал проективних методик у формуванні політичної картини світу молоді : посібник / О. М. Скнар. – К. : Міленіум, 2017. – 96 с.

5. Семків І. І. Адаптація методики Ш. Шварца "Портрет цінностей" українською мовою / І. Семків // Практична психологія та соціальна робота. – 2013. – № 1. – С. 12–28.

IV. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологія політичної соціалізації особистості» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності аспірантів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до зазначених видів й термінів контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 1 та табл.2.

Таблиця 1. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів (к-ть x бал)
1.	Відвідування лекцій	5 x 2 =10
2.	Робота на практичному занятті	5 x 5 =25
3.	Самостійна робота	5 x 5= 25
	<i>Всього</i>	60
	Підсумковий рейтинговий бал	
	Екзамен	40
	<i>Всього</i>	100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- *методи письмового контролю*: письмове опитування, тестування.
- *методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз;
- *методи взаємного та спільного контролю*.

Таблиця 2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з. можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1 – 35 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивчення курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

V. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- Практичні: аналіз та узагальнення результатів досліджень, моделювання.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

III. Інтерактивні методи навчання: дискусії, діалогічний метод, метод мозкового штурму, рольові ігри.

VI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- методичні матеріали з підготовки до практичних занять;
- технічні засоби;
- новітні інформаційно-комунікативні технології.

VII. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Теорії політичної соціалізації.
2. Моделі політичної соціалізації.
3. Політична соціалізація у різних парадигмах.
4. Уявлення про політичну соціалізацію у руслі теорій психоаналізу.
5. Дослідження політичної соціалізації у контексті інтеракціоністського підходу.
6. Функції політичної соціалізації
7. Соціально-психологічні чинники політичної ідентифікації.
8. Особливості політичних уявлень студентської молоді: аналіз емпіричних дослідження.
9. Дослідження політичної соціалізації у контексті біхевіористського підходу.
10. Мотивація політичної поведінки.
11. Види, структура та функції соціальних уявлень.
12. Політична соціалізація і політична культура.
13. Дослідження політичної соціалізації у руслі гуманістичного підходу.
14. Політична компетентність як результат політичної соціалізації.
15. Соціальні уявлення про громадянськість.
16. Дослідження політичної соціалізації у руслі культурно-діяльнісного підходу.
17. Цінності у політичній картині світу.
18. Суб'єкти та агенти політичної соціалізації.
19. Дослідження політичної соціалізації у руслі теорій соціального навчання.
20. Соціальні уявлення про громадянськість.
21. Етапи політичної соціалізації.
22. Умови політичної соціалізації , орієнтованої на розвиток.
23. Політичні практики як механізм політичної соціалізації.
24. Форми політичної соціалізації.
25. Політична картина світу: структура, механізми та чинники формування.
26. Політична та громадянська ідентифікація: проблеми дослідження.
27. Чинники формування політичних уявлень.
28. Дискурсивна взаємодія як чинник структурування політичної картини світу.
29. Комунікативні практики національної та громадянської самоідентифікації молоді.
30. Соціально-психологічні ресурси розвитку політичної свідомості молоді.
31. Методи психосемантики у політико-психологічних дослідженнях.
32. Проективні методики у дослідженні політичних ставлень.
33. Якісні методи дослідження політичної свідомості.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Політична участь молоді сучасної України: психологічні чинники активізації: монографія / за наук. ред. Л.О.Кияшко. – К. : Міленіум, 2014; – 216 с.
2. Формування навичок ефективної політичної участі молоді: технології психологічного супроводу: монографія / за наук. ред. Л.О.Кияшко. – К. : Міленіум, 2014; – 314 с
3. Політична освіта в сучасній школі: психологічна модель (науково-методичний посібник) / За ред. Жадан І.В. — К., 2006.
4. Політична культура учнів і студентів: соціально-психологічний аспект / За ред. І.В.Жадан — К., 2000.
5. Соціальні уявлення молоді: особливості та шляхи формування. Колективна монографія / За ред. І.В.Жадан. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 218 с.
6. Соціальне наочання: механізми розвитку політичних ставлень молоді: [наук.-метод.посіб.] / [І.В.Жадан, І.А.Дідук, С.І.Позняк та ін.]; за наук.ред. І.В.Жадан; НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології.– Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 352с.
7. Скар О.М. Політична ефективність як фактор розвитку політичних компетенцій молоді // Психологічні науки: проблеми і здобутки: Зб. наук. статей. Серія «Психологічні науки: проблеми і здобутки». - Вип.3. – К. : КиМУ, 2011. – С. 170-184.
8. Скар О.М. Особливості політичної ідентичності старшокласників: досвід дослідження // Соціальна психологія. – 2004. – №5(7). – С.90–94.
9. Скар О.М. Політичні компетенції молоді: зміст та складові // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – К.: Гнозис, 2008. – Додаток 3, том II (9). – С. 547-554.
10. Скар О.М. Політична картина світу молоді: визначення, складові, функції // Психологія і суспільство. – 2012. – № 3. – С.101-107.
11. Скар О.М. Політичні практики суб'єктів політичної взаємодії: спроба класифікації // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави : Зб. наук. праць / За заг. ред. М. М. Слюсаревського. – К. : Міленіум, 2012. – Вип.13. – С. 279-290.
12. Позняк С.І. Громадянська компетентність та засоби її формування в освітньому процесі // Вища освіта України – Додаток 4, том IV (22), – 2010 р. – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» —К.: Гнозис, 2010. – С. 285-291.
13. Жадан І.В. Ціннісна складова політичної ідентифікації молоді// Психологічні перспективи. Спеціальний випуск «Психологічний вимір українського соціокультурного простору» –К., 2011– С.93-99.
14. Позняк С. І. Концептуальні основи дослідження соціального капіталу як чинника громадянського залучення // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. праць / За заг. ред. М. М. Слюсаревського — К: Міленіум, 2012.—Вип.13.

15. Дідук І.А. Розвиток у дітей соціальних знань та уявлень // Психологічні перспективи.- Луцьк, 2007. – Вип. 9. – С.83-88.
16. Жадан І.В. Соціальні уявлення студентів як індикатор якості освіти//Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис II(6) том. –Додаток 3, 2007р.-С.75-80.
17. Жадан І.В. Механізми політичної соціалізації молоді в умовах модернізації освіти// Наукові студії із соціальної та політичної психології: зб. статей / АПН України, Ін-т соціальної та політичної психології; [редкол.: С.Д. Максименко, М.М.Слюсаревський та ін.] – К.: Міленіум, 2009. – Вип.28(31).–С.176–183.
18. Політична освіта в сучасній школі: психологічна модель(науково-методичний посібник)/ За ред.І.В.Жадан.— Київ.—2006.—10,0 д.а.
19. Позняк С.І.Семантика громадянської освіти//Шлях освіти. – 2006 - №1. - С. 22 – 27.
20. Позняк С. І. Ресурси громадянськості: соціально-психологічна складова : методичні рекомендації / С. І. Позняк ; НПУ, ІСПП. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 136 с. – 4д.а.
21. Політична соціалізація у перехідному суспільстві: проблеми, механізми, ресурси//10x20: збірник наукових праць / НАПН України, Ін-т соціальної та політичної психології.–К.: Ліра-К, 2014.– С.77-84.
22. Позняк С. І. Соціальні норми, довіра і громадянська взаємодія / С. І. Позняк // Психологія і суспільство. – № 4. – 2013. – С. 60–64.
23. Сидоркіна М. Ю. Творча взаємодія як засіб гармонізації сімейних стосунків : методичні рекомендації / М. Ю. Сидоркіна ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 86 с.– 3 д.а.
24. Сидоркіна М.Ю. Інформаційний вплив як чинник політичної самоідентифікації молоді / Сидоркіна М.Ю. // Наукові студії із соц. та політ. психології: Зб. статей / НАПН України, Ін-т соціальної та політичної психології; [редкол.: С.Д. Максименко, М.М.Слюсаревський та ін.] – К.: Міленіум, 2013. – Вип. 33 (36).
25. Жадан І.В. Регіональні особливості структурування ціннісної складової політичної картини світу студентської молоді / І.В.Жадан // Проблеми політичної психології: зб.наук.праць / Асоціація політичних психологів України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; [редакційна колегія: Л.А.Найдьонова, Л.Г.Чорна, І.Г.Батраченко та ін.] – К.: Міленіум, 2014.– Вип.1(15).–С.333-342.
26. Жадан І.В. Емпіричне дослідження особливостей громадянської та національної самоідентифікації молоді: базові поняття та показники / І.В.Жадан // Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей – К. : Міленіум, 2017, – Вип. 39(42) – С. 60-68.
27. Жадан І.В. Регіональні особливості комунікативних практик громадянської та національної самоідентифікації студентської молоді / І.В.Жадан // Проблеми політичної психології : зб. наук. праць / Асоціація політичних психологів України,

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України ; [редакційна колегія: Л. А. Найдьонова, Л. Г. Чорна, І. Г. Батраченко та ін.]. – К. : Міленіум, 2017. – Вип. 6 (20).– С. 214-225

28. Дідук І.А. Історична метафора як когнітивний механізм структурування політичної картини світу // Проблеми політичної психології: зб. наук. праць / Асоціація політичних психологів України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; [редакційна колегія: Л.А.Найдьонова, Л.Г.Чорна, І.Г.Батраченко та ін.] – К.: Міленіум, 2014.–Вип.1(15).– С.136 – 145.

29. Краснякова А. О. Дослідження інтенцій самопрезентації в політичному дискурсі /А. О. Краснякова // Психологічні перспективи. – Випуск 24. – Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. – 364 с. – С. 161–171 – 0,5 др. арк

30. Краснякова А. О. Політична суб'єктність: умови становлення та ознаки розвитку / А. О. Краснякова // Проблеми політичної психології:зб.наук.праць // Асоціація політичних психологів України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; [редакційна колегія: Л.А.Найдьонова, Л.Г.Чорна, І.Г.Батраченко та ін.] – К.: Міленіум, 2014 – Вип.1(15).– С.45–55 .– 0,6 др.арк.

31. Позняк С. І.Семантичні координати соціальної взаємодії політичній картині світу студентської молоді / С. І. Позняк // Проблеми політичної психології : Зб. наук. праць / За заг. ред. М. М. Слюсаревського.– К: Міленіум, 2014.—Вип.1 (15). – С.86–94.–0,7 д.а.

32. Краснякова А. О. Інтернет-комунікація як чинник становлення політичної суб'єктності молоді людини // Проблеми політичної психології : зб. наук. праць / Асоціація політичних психологів України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; [редакційна колегія: Л. А. Найдьонова, Л.Г. Чорна, І. Г. Батраченко та ін.] – К.: Міленіум, 2015. – Вип. 16.

33. Краснякова А. О. Інтернет-середовище як інноваційний агент політичної соціалізації молоді / А.О. Краснякова // Проблеми політичної психології : зб. наук. праць / Асоціація політичних психологів України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України ; [редакційна колегія: Л. А. Найдьонова, Л. Г. Чорна, І. Г. Батраченко та ін.]. – К. : Міленіум, 2017. – Вип. 6 (20).

34. Соснюк О. П. , Остапенко І.В. Психосемантичні особливості національної та громадянської ідентичності студентської молоді / О.П.Соснюк, І.В.Остапенко // Український психологічний журнал. – 2017. – № 2 (4). – С.164 –176.